

5. Poučení porotců vrchním porotcem: Odebrali-li se porotcové ku poradě a zvolili po té ze svého středu porotce vrchního, jest tento opětne zavázán, poučiti porotce o tom, že mají rozhodovati sice dle svého přesvědčení, že zákon nepředpisuje jim určitých pravidel, dle kterých slušelo by posuzovati úplnost a dostačitelnost důkazu; že však mají pečlivě a svědomitě zkoumati všechny průvodní prostředky proti obžalovanému a v jeho prospěch nahromaděné a tázati se sebe samých, jaký dojem učinily na ně důkazy předvedené ve hlavním přelíčení proti obžalovanému a důvody jeho obhájení, a že jediné přesvědčení nabyté z těchto průvodů jest základem toho, aby vyslovili se buďto pro vinu nebo pro nevinu obžalovaného (§ 326 tr. ř.).

6. Poučení porotců při poradě jich nebo po poradě. Předsedovou další povinností jest poučiti porotce, jestliže se již odebrali ku poradě, mají-li však pochybnosti co do způsobu postupu nebo o smyslu daných jim otázek neb o sestavení odpovědi. V tomto případě má se předseda na písemnou žádost vrchního porotce k těmto odebrati a dáti jim poučení, přibрав s sebou zapisovatele, žalobce a obhájce, jsou-li přítomni v budově soudní; toto vysvětlení předsedou udělené sluší k žádosti stran zanést do protokolu (§ 327 tr. ř.). Udělí-li předseda vykázan zodpověděný již arch otázek k žádosti porotců poučení, že vynesemím tohoto nálezu bude žalovaný beztrestným, není to důvodem zmatečnosti (rozh. ze dne 13. října 1879 č. 7740).

Kladení otázek má poskytnouti porotcům možnost toho, aby svému přesvědčení dali výraz technicky správný a pro vynesení rozsudku použitelný. Proto jim zákon v § 327 tr. ř. poskytuje právo, žádati za změnu nebo doplnění daných jim otázek (rozh. ze dne 13. října 1882 č. 5991; ze dne 12. října 1883 č. 9519, sb. č. 574, a ze dne 13. prosince 1884 č. 11659, sb. č. 717).

Soud sborový není však povinen za všech okolností vyhověti přání porotců na změnu neb doplnění otázek jim daných (rozh. ze dne 9. listopadu 1888 č. 10506, sb. č. 1184). Nevyhoví-li sborový soud žádosti porotců za změnu nebo doplnění předložených jim otázek, není to samo o sobě důvodem zmatečnosti (rozh. ze dne 4. února 1888 č. 13816). Důvodem zmatečnosti jest zamítnutí přání porotců ve příčině otázek jim daných jen tehdy, když odmítnutí toto přičí se předpisům §§ 318—323 tr. ř. (rozh. ze dne 12. března 1889 č. 54, sb. č. 1241).

I když vynesli porotcové výrok svůj, poskytuje tr. řád předsedovi právo, pokud se týká, ukládá mu povinnost, aby vyzval porotce ku poradě nové, jde-li o odstranění nějakého klamného udání, které se do výroku dostalo pouhým nedorozuměním. Pokud rozsudek vynesen není, musí býti každému porotci poskytnuta příležitost, aby konstatovati mohl mylné udání dostavši se nedorozuměním do výroku porotců (rozh. ze dne 28. září 1887 č. 5701, sb. č. 1095).

Povaha skutková (v právu trestním).

I. Pojem.

Skutkovou povahou trestného činu rozumíme souhrn všech znaků jeho. Rozeznává se

1. skutková povaha všeobecná a zvláštní; první obsahuje všechny známky, jež z pravidla při každém deliktu se předpokládají, druhá vyznačuje požadavky zvláštní, jež trestní zákon při tom neb onom druhu

deliktů neb při jednotlivých deliktech stanoví. Vzhledem k rozdělení trestního zákona ve zločiny s jedné a přečiny a přestupky se strany druhé, lze při všeobecné skutkové povaze ještě další 2 odrůdy rozeznávat, pokud totiž se vztahuje na zločiny nebo na přečiny a přestupky.

2. Dále činí se rozdíl mezi subjektivní a objektivní povahou skutku; prvou má se zjistiti osoba pachatele, původce, spoluvinníka, účastníka a všech osob, které způsobem pod trestní zákon spadajícím při deliktu spolupůsobili, kdežto objektivní skutková povaha znamená jednotlivé skutkové znaky trestného skutku dle různých okolností (místo a čas spáchání trestného skutku, předmět jeho, způsob, kterak skutek byl spáchán atd.). Z pravidla lze snáze zjistiti objektivní skutkovou povahu než subjektivní, poněvadž materiál trestního předmětu se týkající spíše lze shromáždit, kdežto pro subjektivní skutkovou povahu rozhodny jsou motivy pachatelovy, jež pro zevnější svět z pravidla nejsou zřejmy a na něž musí se souditi a nade vší pochybnost je stanoviti toliko z řady jiných momentů a okolností.

3. Další rozdíl plyne z dosahu trestního skutku; rozeznává se totiž skutková povaha při trestním činu dokonaném, při pokusu, při účastenství a konečně při nadržování.

Jen tenkrát, když se dospěje k úsudku, že objektivní i subjektivní skutková povaha jest zjištěna, může trestný skutek jako takový býti stíhán a trestán.

II. Zjištění skutkové povahy.

1. Pro všeobecnou a zvláštní, jakož i pro subjektivní a objektivní skutkovou povahu jsou vytknuty ve hmotném trestním právu normy zvláštní, jež jednotlivé známky obou druhů skutkové povahy blíže určují a vyznačují, kdežto formální právo obsahuje ustanovení, jakým způsobem a jakou cestou skutková povaha má býti vyšetřena a příslušný materiál skutkový shromážděn, aby soudci dostatečný základ pro vynesení rozsudku byl zjednáán. Způsob, jakým skutková povaha má býti zjištěna, má tudíž pro postup a uzavření každého trestního procesu značný význam.

2. Ve smyslu trestního řádu rozumějí se výrazem »skutková povaha« veškerá šetření, jež trestní orgány konají za tím účelem, aby zjištěn vztahmo vypátrán byl trestní skutek a pachatel. Trestní řízení vedeno jest tudíž tou snahou, aby skutková povaha proti každému odporu byla zabezpečena nebo s druhé strany i veškerý průvodní materiál k zjištění pachatele byl opatřen.

3. Podstatné podmínky zjištění skutkové povahy lze shrnouti asi způsobem následujícím:

a) Skutková povaha nějakého deliktu předpokládá jisté trestné zavinění s tím rozdílem, že při skutkové povaze zločinu musí býti zjištěn zlý úmysl (§ 1 tr. z.), kdežto při přečinech a přestupcích stačí vůbec protizákonný skutek, třeba pachatel zlého úmyslu neměl, byl-li totiž z neopatrnosti nebo nepozornosti nějaký zákaz překročen, nebo nebylo-li příkazu vyhověno (§ 238 tr. z.). S otázkou zavinění pachatelova souvisí však i otázka další, totiž otázka příčinnosti. Kde té není, tam není též subjektivní skutkové povahy a nespadá pak skutek vůbec pod normu trestního zákona.

b) Ke skutkové povaze každého deliktu jest dále třeba příčinné souvislosti (kausální nexus) mezi činem a vůlí pachatelovou, t. j. pa-

chatel musel na zlo pomýšleti a úmysl jeho k němu směřovati, jak tomu jest při každém zločinu neb alespoň musel dle daných poměrů předvídati, že z jistých činů neb opomenutí zlo vzejíti může, byť i přímo jemu nechtěl (§ 335 tr. z.), jak tomu jest při většině přečinů a přestupků. Není tu tedy skutkové povahy činu jinak trestného, není-li tu této příčinné souvislosti, na př. byl-li skutek spáchán z nutnosti, jíž nebylo lze odolati (viz čl. »Nouze« a »Obrana nutná«).

III. Řízení.

1. Příslušným jest onen trestní soud, v jehož obvodu trestný čin byl spáchán a sice i tenkrát, když výsledek ke skutkové povaze náležející nastoupil na místě jiném (§ 51 odst. 1 tr. ř.).

2. Byl-li trestný skutek spáchán ve více okresech anebo na hranicích dvou soudních okresů, nebo je-li vůbec nějaká pochybnost ohledně místa, rozhoduje mezi dotyčnými soudy předstižení, ve kterémžto směru opět rozhodna jest okolnost, který soud nejprve potřebné kroky ke zjištění skutkové podstaty předsevzal (§ 51 odst. 2 a 3).

3. Přípravné kroky ke zjištění skutkové povahy záležejí ve přípravném vyhledávání, tudíž v šetření, jež v první řadě k návrhu státního zástupce trestní orgány konají k tomu cíli, aby bylo zjištěno, zdali a jaký trestný čin byl spáchán a zejména zdali jsou tu potřebné důvody k zavedení trestního řízení proti určité osobě (§ 88 tr. ř.). Zavedeným přípravným vyšetřováním má býti nade vší pochybnost skutková povaha konstatována, aby zjištěny byly momenty rozhodné pro všeobecnou a zvláštní skutkovou povahu trestného činu; nemůže-li tímto způsobem skutková povaha býti zjištěna, zastaví se trestní řízení (§ 91 tr. ř.).

4. Vyšetřování skutkové podstaty vede soudce vyšetřující; týž však může i okresní soudy v obvodu neb i mimo obvod svého sborového soudu dožádati o vyšetření skutkové podstaty vůbec nebo jednotlivých částí (§ 93 tr. ř.). Vyšetřující soudce jest povinen, jakmile přípravné vyšetřování bylo zavedeno, z úřední povinnosti skutkovou povahu zjistiti, aniž by prve vyčkával dalších návrhů žalobcových (§ 96 tr. ř.).

5. Vyšetřením skutkové povahy mají býti zjištěny:

- a) zvláštní znaky činu obviněnému za vinu kladeného;
- b) předměty, jimiž trestný čin byl spáchán (§ 98 tr. ř.);
- c) škoda neb ušlý výdělek, jež trestný čin měl v zápětí;
- d) přičetnost;
- e) přičítání činu jako zločin, a konečně
- f) všechny okolnosti, jež mají vliv na výměru trestu (§ 99 tr. ř.).

IV. Speciální prostředky, jichž při vyšetřování skutkové podstaty lze užiti, jsou:

a) soudní ohledání a přivzetí znalců (ohledání a otevření mrtvoly, ohledání při tělesném poškození, pozorování duševního stavu obviněného, zkoušení rukopisu);

- b) prohledávání domu a osoby;
- c) zabavení;
- d) výslech svědků a
- e) slyšení obviněného.

V. Vyšetřování skutkové podstaty v řízení přestupkovém. Viz čl. Přečiny a přestupky.